

Staré mapy TEMAP - eLearning

Modul 2.2

Katalogizace starých kartografických tisků a
rukopisů dle RDA v MARC 21

Ing. Markéta Potůčková, Ph.D. 2014
Přírodovědecká fakulta UK v Praze
Katedra aplikované geoinformatiky a kartografie

Obsah

- ▶ Staré kartografické tisky a rukopisy
- ▶ Obecná pravidla při práci se starými kartografickými dokumenty
- ▶ Vybraná pole formátu MARC21 na příkladech starých kartografických dokumentů

- ▶ Zpracováno dle:
  - ▶ Novotná, E. (2014a): *Certifikovaná metodika pro katalogizaci kartografických dokumentů podle RDA*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 79 s.
  - ▶ Novotná, E. (2014b): *Certifikovaná metodika pro katalogizaci starých kartografických tisků a rukopisu podle RDA v MARC21*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 111 s.

Staré kartografické dokumenty

▶ Kartografické dokumenty

- ▶ znázorňují celek nebo část Země, jakéhokoliv kosmického tělesa nebo imaginární plochy v jakémkoliv měřítku
- ▶ Atlasy, mapy, mapové edice, modely, glóby, snímky dálkového průzkumu, profily, řezy, ...

▶ Staré kartografické tisky a rukopisy

- ▶ Tištěné a rukopisné kartografické dokumenty zahrnující:
  - ▶ samostatné mapy a plány (včetně map na více listech),
  - ▶ atlasy (včetně sběratelských atlasů),
  - ▶ námořní a nebeské mapy,
  - ▶ pohledové mapy (včetně pohledu z ptačí perspektivy),
  - ▶ sekce a profily,
  - ▶ mapy imaginárních míst,
  - ▶ mapy obsažené nebo vyňaté z větších celků,
  - ▶ mapové série a díla,
  - ▶ glóby, modely reliéfu a jiné reálie s kartografickým obsahem.
- ▶ Dle závěrů katalogizační skupiny projektu TEMAP a Národní knihovny ČR jsou STARÉ kartografické dokumenty omezeny horní časovou hranicí 1850 (včetně)

Obecná pravidla při práci se starými kartografickými dokumenty*

- ▶ **Popis neúplných, nepřesných nebo poškozených kopií díla**
  - ▶ Pokud jsou známy detaily o přesné kopii, vytváří se popis podle přesné kopie díla a vytvoří se příslušná poznámka pro exemplář
24500 \$a Turcium imperii
590 \$a Kartuš vystřižena a nahrazena novým názvem: Imperium Turcium in Europa, Asie et Africa regiones propriis, tributar, et clientelares exhibens
  - ▶ Není-li nepoškozená kopie známa, popíše se defektní dílo
    - ▶ Využití znaku pro chybějící části díla v hranatých závorkách
    - ▶ Zápis v poznámce o vytvoření popisu podle poškozeného díla
245 10 \$a Carta de [...] sitio de Puebla / \$c combinada por el [...] ayudante general D. José J. Alvarez en marzo de 1856, y copiada por el capitan del mismo cuerpo J. N. Villegas
500 \$a Popis vytvořen podle poškozeného výtisku
590 \$a Horní část mapy chybí, poškozený text

* Podrobně viz Novotná, E. (2014b), str. 7-18

Obecná pravidla při práci se starými kartografickými dokumenty

- ▶ **Prameny popisu starých kartografických dokumentů**
  - ▶ hlavním zdrojem popisu je vlastní jednotka (mapa, plán, glóbus, ...), popřípadě všechny její části včetně originálních příloh, knižní obálky, stojanu apod.
  - ▶ staré mapy obsahují tzv. názvové kartuše (ozdobné, nejčastěji plastické orámování znaku nebo nápisu)
  - ▶ často jsou zásadní údaje uvedeny i mimo rám mapy nebo přímo v mapovém obrazu

Ukázka kartuše na staré mapě. SEUTTER, Matthäus. *Imperii magni Mogolis sive Indici Padschach, juxta recentissimas navigationes accurata delineatio geographica*. Aug.V.: sumtibus Matth. Seutteri, c1755. I mapa : mědirytina, kolorovaná ; 48 x 55,5 cm, na listu 57,5 x 66,5 cm. (Zdroj Mapová sbírka PŘF UK)

Obecná pravidla při práci se starými kartografickými dokumenty

---

▶ Prameny popisu atlasů

- ▶ Hlavní pramen popisu je titulní list(y)
- ▶ V případě více jak jedné titulní strany se vychází z kritérií např.:
  - ▶ jestliže je atlas ve více než jednom svazku a každý z nich má titulní list, použije se titulní list v prvním svazku (nebo nejbližší číslovaný svazek, jestliže první svazek není k dispozici),
  - ▶ jestliže atlas je v jednom svazku a hlavní rozdíl mezi dvěma titulními stranami je v tom, že na jedné z nich je tištěný text a na druhé rukopisný, vybere se tištěný text z titulní strany,
  - ▶ jestliže atlas má stejnou titulní stranu ve více než jednom jazyce nebo písmu vybere se titulní strana v jazyce nebo písmu hlavní části atlasu,
  - ▶ ... podrobně Novotná (2014b), str. 8-9
- ▶ V případě atlasů vydaných bez titulní strany nebo s chybějícími titulními stranami se informace čerpají z jiné části atlasu
- ▶ Pokud se objeví rozdílné formy názvu, vychází se z následujícího pořadí:
  - ▶ zdroj z preliminárií nebo kolofonu*,
  - ▶ zdroj kdekoliv v atlasu,
  - ▶ vnější zdroje.
- ▶ V případě jiného hlavního pramene popisu než titulního listu se vytvoří poznámka vysvětlující, jakým zdrojem byl nahrazen

* Viz Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2014-08-24]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000002160&local_base=KTD

Obecná pravidla při práci se starými kartografickými dokumenty

---

- ▶ **Jazyk bibliografických záznamů starých kartografických tisků**
  - ▶ Použití jazyku dokumentu: v polích název a údaje o odpovědnosti, vydání, nakladatelské a ediční údaje a některé pole pro poznámky
  - ▶ Písmo běžně nepoužívaná národní bibliografickou agenturou mohou být transkribovány nebo transliterovány*
  - ▶ Údaj o jazyku dokumentu se uvádí v poli 008 a v podpolích 35-37
  - ▶ U vícejazyčných nebo přeložených děl se další kódy jazyka uvedou do pole 041
    - 080/35-37 lat
    - 0410 \$a lat \$a ger
      - ▶ *mapa obsahuje zároveň latinský i německý text.*
    - 080/35-37 ger
    - 0411 \$a fre \$a ger
      - ▶ *dílo původně ve francouzštině bylo přeloženo do němčiny*
  - ▶ V polích poznámek 546 se map doplní, v jakých částech dokumentu byly použity různé jazyky

* NÁRODNÍ KNIHOVNA. *Doporučení pro přepis nelatinkových písem do latinky*. 2., dopl. vyd. Praha: Národní knihovna ČR, 2006. 47 s. ISBN 80-7050-509-5

Obecná pravidla při práci se starými kartografickými dokumenty

---

▶ Psaní velkých písmen

- ▶ Řídí se doporučeními IFLA a národní komise pro staré tisky* a dnešní gramatikou jazyka dokumentu
- ▶ Vybrané zásady:
  - ▶ malá písmena se nikdy nepřepisují na velká
  - ▶ hlavní název je v původním znění přepsán do pole 245 a v poli 246 se případně transkribuje (týká se často písmen V-U, J-I).
  - ▶ kapitály v letopočtech ve formě J nebo U se přepisují jako I nebo V
  - ▶ písmena v chronogramu se zapisují jako velká

▶ Mezery

- ▶ Dodržuje se moderní dělení
Zdroj: LE O BELGICV S   Přepis: Leo Belgicus
- ▶ Chybějící mezera mezi slovy se může doplnit

* IFLA. *ISBD(A): mezinárodní standardní bibliografický popis pro staré tisky a prvotisky*. 2. rev. vyd., 1. čes. vyd. Praha: Národní knihovna České republiky, 1997. S. 21.

PALIČKOVÁ, T. *Doporučení komise pro staré tisky* [online]. Praha : NK, 2012 [cit. 2014-7-05]. Dostupné z WWW: <http://text.nkp.cz/oknihovne/odborne-cinnosti/oddeleni-rukopisu-a-starych-tisku/doporuceni-pro-katalogizaci-starych-tisku>

Obecná pravidla při práci se starými kartografickými dokumenty

---

▶ Defekty

- ▶ Pro chybějící části textu se použije znak [...]
- ▶ Pro popis popř. objasnění defektů lze použít pole poznámek 590
24510 \$a Carta de [...] sitio de Puebla / \$c combinada por el [...] ayudante general D. José J. Alvarez en marzo de 1856, y copiada por el capitán del mismo cuerpo J.N. Villegas
500 \$a Popis byl vytvořen podle defektního tisku
590 \$a Nahoře chybí část mapy, poškozený text

▶ Prázdné mezery

- ▶ Mezery na rukopisné doplnění textu (název, autor) se nahradí slovem [prázdné]

▶ Nepřesnosti a tiskové chyby

- ▶ Zapisují se tak, jak se vyskytují ve zdroji
- ▶ Správný tvar názvu se uvede v poli variantního názvu (246)

Vybraná pole formátu MARC21 na příkladech starých kartografických dokumentů

- ▶ Popis polí MARC21 a ukázky pro kartografické dokumenty obecně lze nalézt v prezentaci „Katalogizace kartografických dokumentů dle RDA“ (modul 2.1 tohoto kurzu)
- ▶ Dále bude s ohledem na staré kartografické dokumenty okomentováno a na příkladech ukázáno naplnění následujících polí MARC21*:
  - ▶ Údaje o názvu a odpovědnosti (245)
  - ▶ Údaje o vydání (250)
  - ▶ Matematické údaje (255)
  - ▶ Nakladatelské údaje (264)
  - ▶ Údaje fyzického popisu (300)
  - ▶ Údaje poznámek (5XX)

* Podrobně viz Novotná, E. (2014b), str. 18-78

Údaje o názvu a odpovědnosti

- ▶ Hlavní název se zapisuje celý a nevynechávají se v něm žádná slova (s výjimkou počáteční nebo koncové fráze netýkající se titulu, např. invocace, citáty)
- ▶ Hlavní název se zapisuje přesně, pokud jde o znění, ale nikoliv o psaní velkých písmen a interpunkci
- ▶ Pokud je jméno autora součástí názvu na počátku názvu, v poli 246, se uvede název díla bez jména autora
24510 \$a Klaudyánova mapa Čech z r. 1518
246 \$a Mapa Čech z r. 1518
- ▶ Pokud se pramen popisu liší od pramene hlavního, vysvětlí se do poznámky původ zdroje informací (týká se i mapových edic)
24510 \$a Carte générale de la France par départements
500 \$a Název z listokladu
- ▶ Pokud hlavní název nebyl nalezen, použijí se libovolná počáteční slova textu vytvářející charakteristický název
  - ▶ Pokud taková slova nebo celý úvodní text chybí, vytvoří katalogizátor krátký vymyšlený název v jazyce dokumentu a vloží ho do hranatých závorek (musí obsahovat jméno nebo vymezení zobrazené geografické oblasti, popř. by mělo vystihovat věcný obsah zdroje)
24511 \$a [Okolí Berouna]
500 \$a Název vytvořen katalogizátorem

Údaje o názvu a odpovědnosti

▶ Alternativní název

- ▶ je druhá část hlavního názvu, bývá spojena slovem nebo
- ▶ vedle pole 245 se uvádí do pole 246, kam lze zapsat i zkrácenou transkribovanou podobu názvu (indikátory 33), popř. zkrácený alternativní název
- ▶ měl by začínat vždy velkým písmenem bez ohledu na to, jak je uvedeno v tisku

24510 \$a Circulus Bavaricus oder Geographische Grundlegung des Bairischen Craisses sambt angrænzenden Lændern

24610 \$a Geographische Grundlegung des Bairischen Craisses sambt angrænzenden Lændern

▶ Variantní název

- ▶ je další název dokumentu, pod kterým je dokument vydán či znám (jiný než hlavní nebo souběžný název)
- ▶ uvádí se v poli 246

▶ Souběžný název

- ▶ název díla v jiném jazyce
- ▶ opisují se v pořadí, v jakém jsou uvedeny v hlavním prameni popisu

24510 \$a Praga : \$b celeberrima et maxima totius Bohemiæ metropolis et universitas florentissima ad Muldam fl. = Prag : die berühmtest u. größte Haupt-Stadt u. florisanteste Universitæt des Königreichs Böhmen / \$c verfertiget u. verlegt von M. Seutter. I. R. K. M. g.

24631 \$a Prag : \$b die berühmtest u. größte Haupt-Stadt u. florisanteste Universitæt des Königreichs Böhmen

Údaje o názvu a odpovědnosti

- ▶ **Jednotka dvou a více dokumentů bez společného názvu**
  - ▶ se popisuje jako celek, názvy se oddělí středníkem
  - ▶ každá část má vlastního autora -> popis jako dílo se souběžnými názvy a autory
- ▶ **Vedlejší mapy**
  - ▶ se uvádějí do pole poznámek 505
- ▶ **Údaje o odpovědnosti**
  - ▶ Podpole \$c pole 245

24510 \$a Gruntowé pana Ferdynanda Griespeka / \$c tato mapa zprawena gest ode mne Symeona Podolskýho z Podolj, instrumentem geometriczkým, k žiadosti urozeného pana Ferdynanda Griespeka z Griespachu a na Mirossowie

Souběžné názvy ve více jazycích:

24510 \$a Nova et accuratißima Urbis S.t PETERSBURG a Rußorum Imperatore Petro Alwexiewiz A.o 1703 ad ostium Nevæ Fl. conditæ et regionis circumjacentis Delineatio / \$c per Matth. Seutter, chalc. = Neue u. accurate Abbildung der von dem großen Ruß. Kaiser Petro Alexiewiz A.o 1703 an dem Außfl. deß Neva Stroms erbaueten Statt S.t PETERSBURG, samt u. umligend gegend / heraußgegeb. vom M. Seutter D. R. K. M. g.

246 31 \$a Neue u. accurate Abbildung der von dem großen Ruß. Kaiser Petro Alexiewiz A.o 1703 an dem Außfl. deß Neva Stroms erbaueten Statt S.t PETERSBURG, samt u. umligend gegend

Údaje o vydání

- ▶ uvádějí se v poli 250
250 \$a 2. éd.
250 \$a Third edition, with additions, corrections, and very great improvements
- ▶ Lomítkem se oddělí údaje o odpovědnosti týkající se příslušného vydání
250 \$a Nouvelle édition / réduite par M. de Vaugondy en 1772
- ▶ Pokud jsou informace o vydání převzaty z jiného zdroje než z lícové strany mapy, z titulního listu atlasu nebo z glóbu (nebo jiných reálií) samého, popíše se tento jiný zdroj do poznámek
- ▶ Označení prvního vydání se u starých tisků zapisuje
- ▶ Údaje o vydání, které jsou nedílnou součástí hlavního názvu, se znovu do pole vydání nezapisují
24510 \$a NOUVELLE EDITION DU THEATRE de la GUERRE en ITALIE : \$b
Contenants Les Cartes particulieres de tous les ESTATS D'ITALIE et plusieurs
PROVINCES des dits ESTATS / \$c par son tres humble et tres obeissant
serviteur J.B. Nolin, geographe
- ▶ Pokud údaje o vydání chybí, ale je známo, že jde o podstatné změny obsahu díla ve vydání, doplní se tyto informace do polí poznámek

Matematické údaje - měřítko

- ▶ Uvádí se v poli 255 \$a formou zlomku I:M, za nímž může následovat slovní popis měřítka

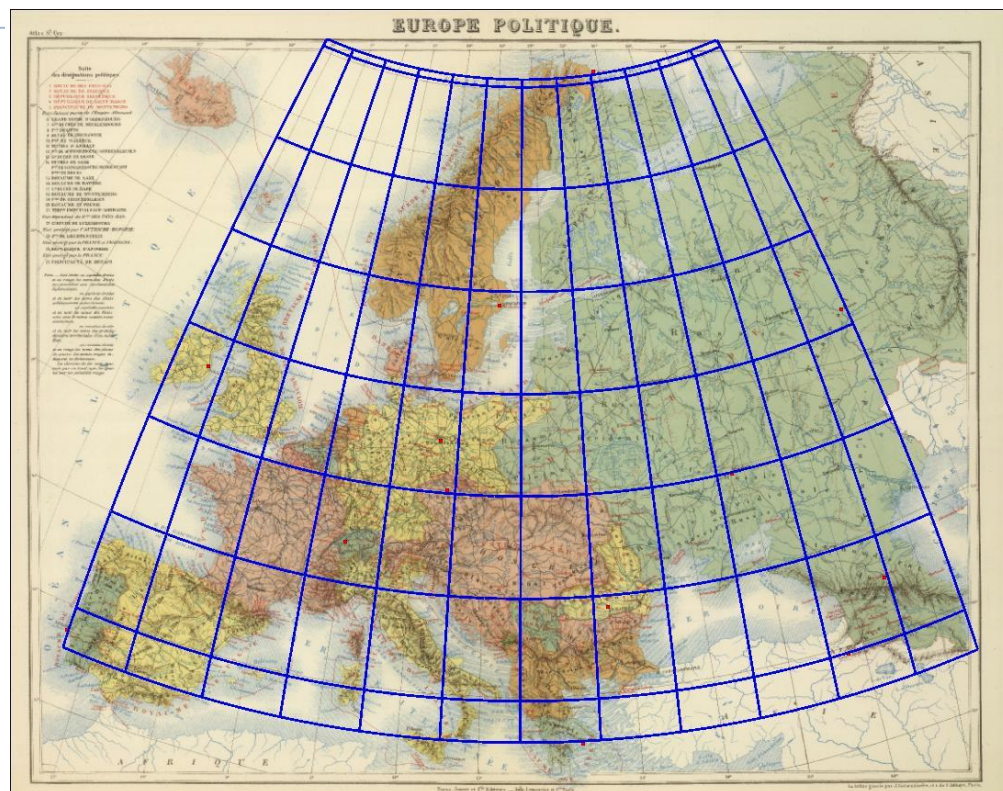
255 \$a Měřítko 1:2 600 000. 5,3 cm = 15 communia milliaria hungarica.

5,7 cm = 20 communia milliaria germanica = 110 mill. veneta quibus utuntur in Dalmatia = 4 communia diurna itinera

- ▶ Pokud není měřítko uvedeno v primárním dokumentu, získává se z externích zdrojů, výpočtem z grafického měřítka nebo pomocí nástroje přirozeného ukazatele měřítka
- ▶ Je možné uvádět všechna měřítka hlavních map uvedených v dokumentu; každé měřítko se pak zapíše zvlášť
- ▶ Jsou-li na mapě uvedena dvě a více historických, slovních nebo grafických měřítek, uvádějí se všechna, ale výpočet se provede buď u prvního z nich, nebo u nejběžnějšího typu historické míry
- ▶ Pokud nelze měřítko určit, uvádí se termín: *Měřítko neuvedeno*; vysvětlení se uvede v poli poznámek
- ▶ Pokud měřítko kolísá, uvedou se obě měřítka spojená spojovníkem.
255 \$a Měřítko 1:15 000-1:25 000
- ▶ Pokud mají například atlasy více měřítek, zapíše se fráze: *Měřítka různá*.

Matematické údaje

- ▶ Kartografické zobrazení
  - ▶ Viz modul 2.1
  - ▶ Staré mapy nebyly často vyhotoveny v určitém kartografickém zobrazení
  - ▶ Pro potřeby georeferencování zejména map středních a malých měřítek pokrývajících velké územní celky lze využít software detectproj,* který provede statistický odhad nejpodobnějšího kartografického zobrazení
- ▶ Souřadnice
  - ▶ Viz modul 2.1
  - ▶ Údaj o nultém poledníku (Ferro, Azorské ostrovy apod.) pro odvození zeměpisné délky se uvádí do pole poznámek

Výstup SW detectproj - odhad kartografického zobrazení a vykreslení geografické sítě nad zdrojovou mapou: Bonneovo (nepravé kuželové ekvivalentní) zobrazení s kartografickým pólem $\varphi_k = 90^\circ$ s.š., $\lambda_k = 0^\circ$, nezakreslenou rovnoběžkou $\varphi_0 = 56,7^\circ$ s.š. a středním poledníkem $\lambda_0 = 20,2^\circ$ v.d.

Politická mapa Evropy - „Europe Politique“, Atlas St. Cyr. Furne, Jou-vet et Cie, Paris, 1885, Zdroj: [David Rumsey Map Collection](http://www.davidrumsey.com)

* BAYER, T. (2014): Estimation of the cartographic projection and its parameters from a map. Praha: PŘF UK, 2013-2014
http://web.natur.cuni.cz/~bayertom/detectproj/det_sw.html

Nakladatelské údaje

- ▶ se zapisují v jazyce dokumentu přesně podle pramene popisu
- ▶ Pokud nejsou k dispozici žádné nakladatelské údaje:
  - ▶ popisovaný titul může být přítiskem k jinému dílu, tj. k předcházejícímu titulu; údaje se pak přebírají z hlavního záznamu,
  - ▶ dále je třeba se pokusit
    - ▶ ve zdroji najít rok, který by umožnil přibližné časové zařazení,
    - ▶ najít údaje o činnosti autora/-rů nebo vydavatele/lů, které by pomohly určit dataci,
    - ▶ uvádět do pole 550 tiskařská privilegia, jsou-li v dokumentu (umožňují určit přesnou dataci dokumentu, protože byla udělována vždy na určité období a bývá také známo, kdy přesně byla udělena).
- ▶ Vzorec pro pole 264:
- ▶ **2641 \$a Místo : \$b nakladatel, \$c rok vydání**
- ▶ **2643 \$a Místo tisku : \$b Tiskárna**
- ▶ 264 1 \$a Paris ; \$a Leipzig : \$b Brockhaus et Avenarius, \$c 1842
- ▶ 264 3 \$a Thierry Frères

Údaje fyzického popisu – rozsah dokumentu

Příklady pole 300 \$a

▶ Mapy

300 \$a 2 pohledové mapy v 6 částech

300 \$a 1 mapa na 5 listech

▶ Atlasy s číslovanými stranami nebo písmenným označením stran (číslo v závorce znamená poslední číslovanou stranu svazku nebo příslušné posloupnosti číslování)

300 \$a 1 atlas (x, 32 stran, 86 listů)

300 \$a 1 atlas (a-h strany)

300 \$a 1 atlas (99, 1 prázdná strana)

▶ Nečíslovaný svazek

300 \$a 1 atlas (94 nečíslovaných stran)

▶ Atlas ve více fyzických jednotkách

300 \$a 1 atlas (3 svazky)

300 \$a 1 atlas (3 díly v 5 svazcích)

500 a\$ Svazky číslovány 1, 2A, 2B, 2C, 3

▶ Pokračující stránkování

300 \$a 1 atlas (8 svazků. (895 stran))

▶ Bez průběžného stránkování (počet stránek svazku v závorkách)

300 \$a 1 atlas (5 svazků (32, 36, 48, 36, 18 stran))

Údaje fyzického popisu – způsob vyhotovení

► Příklady

300 \$a 3 mapy na 1 listu : \$b obě strany

= mapa pokračuje na druhé straně

300 \$a 2 mapy na 1 listu : \$b zvrátmo

= na každé straně listu stejná mapa v jiném jazyce

300 \$a 1 mapa : \$b litografie

300 \$a 68 map : \$b modrotisk

300 \$a 1 mapa : \$b rukopis, podlepený plátnem

300 \$a 1 mapa : \$b mědirytina, ručně kolorovaná, podlepená plátnem

300 \$a 1 glóbus : \$b kolorovaný, dřevo

300 \$a 1 mapa : \$b litografie, barevná, rozřezaná a podlepená plátnem

300 \$a 1 glóbus : \$b mědirytina, kolorovaná, sádra polepená papírem, na dřevěné čtyřnožce, kovový horizontální kruh s vyrytou stupnicí a směrovou růžicí, vertikální dřevěný kruh s kalendářem a znameními zvěrokruhu

Údaje fyzického popisu - rozměr

▶ Dvojměrný dokument

- ▶ Udává se výška a šířka v cm
- ▶ Uvnitř mapového rámu (pokud to lze!)
  - ▶ V případě přesahu max. rozměr kartografického detailu
  - ▶ Rozměr listu pak jako volitelný údaj

300 \$a 1 mapa : \$b mědirytina ; \$c 25 x 36,5 cm,
na listu 30,5 x 48,5 cm

▶ Pokud mapový rám nelze určit, uvádí se rozměr listu

300 \$a 1 mapa na 2 listech ; \$c listy 26 x 26 cm a 31 x 36 cm

300 \$a 1 mapa na 4 listech ; \$c listy 30 x 40 cm nebo menší

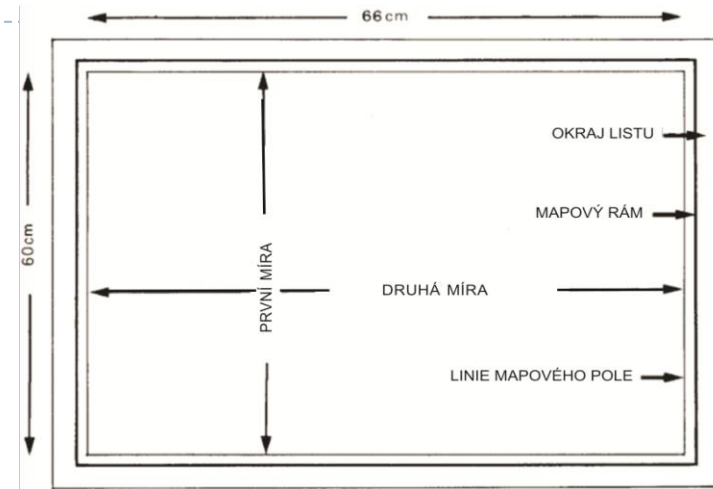
300 \$a 1 mapa na 7 listech : \$b kolorovaná, podlepena plátnem ;

\$c sestavená 106 x 153 cm, listy 55 x 53 cm nebo menší

▶ U kruhových map se uvádí průměr

▶ U glóbulů se uvádí průměr a rozměr obalů či pouzder

300 \$a 1 glóbus : \$b barevný, 12 mědirytových papírových dílů na sádře, dřevěný horizontální kruh s kalendářem, mosazný poledníkový kruh s vyrytou stupnicí, na dřevěném podstavci se čtyřnožkou ; \$c průměr 24 cm, ve skleněné krychli 41x40x40 cm

Zdroj: Novotná E. (2014b)

Údaje fyzického popisu - přílohy

- ▶ Popisují doprovodné materiály dokumentu
- ▶ Obsah je specifikován v poznámkách v poli 500

▶ Příklady

300 \$a 1 mapa : \$b mědirytina, kolorovaná ; \$c 67 x 62 cm,
na listu 91,4 x 69 cm + \$e 2 přílohy

500 \$a První příloha obsahuje text a druhá úvodní list

300 \$a 1 mapa : \$b kolorovaná ; \$c 43,3 x 48,7 cm,
na listu 50 x 60,8 cm + \$e 1 list

500 \$a Příloha obsahuje klad listů

300 \$a 1 glóbus : \$b barevný, papírové pruhy, nafukovací, bez stojanu;
\$ c průměr po nafouknutí 113 cm, složený v papírové krabičce
9 x 21 x 21 cm + \$e 1 harmonika na nafukování a trubička

Údaje poznámek – příklady

Všeobecná poznámka, pole 500 \$a

▶ **Názvové údaje**

500 \$a Název tištěn majuskulami

500 \$a Název vytvořen katalogizátorem

▶ **Odpovědnost**

500 \$a Pravděpodobně jde o I. vydání. Wit koupil tiskové desky od van den Hoeye a mapu doplnil.

▶ **Vydání a bibliografická historie**

500 \$a 2. vydání mapy se nachází v Národní knihovně Francie v Paříži.

500 \$a Volně přepracovaná Aretinova mapa Čech

▶ **Fyzický popis**

500 \$a Ozdobná názvová kartuše se znakem území

500 \$a Hranice krajů, významná města, terén a kartuše jsou kolorovány

500 \$a Na rubu listu doprovodný text

500 \$a Výška glóbu cca 42 cm

500 \$a Váha atlasu 30 kg

▶ **Obsah**

500 \$a Obsahuje legendu

500 \$a Rukopisný rejstřík map \$5 CZ-PrUPM

▶ **Matematické údaje**

500 \$a Mapa je orientována na jih

500 \$a Nultý poledník prochází Kanárskými ostrovy

Údaje poznámek - příklady

▶ Poznámka pro citace, pole 510

- ▶ pro účely Souborného katalogu ČR je povinné pro citace česky psaných dokumentů důsledně uvádět odkaz na Knihopis českých a slovenských tisků a odkaz na záznam v Knihopisu Digital*
- ▶ uvádí se i informace, že dokument není v Knihopisu obsažen
- ▶ je-li lokace citace uvedena, použije se indikátor 4
- ▶ podpole \$a uvádí název zdroje
- ▶ podpole \$c odkazuje na lokaci ve zdroji
- ▶ podpole \$u je adresou elektronického zdroje

5104 \$a Knihopis, \$c K01102 \$u <http://db.knihopis.org/l.dll?cll~1044>

5104 \$a Kuchař, K. Mapová sbírka B.P. Molla, \$c s. 360

5104 \$a Roubík, F.: Soupis map českých zemí, \$c II., č. 593

5100 \$a Knihopis neuvádí

* Knihopis českých a slovenských tisků od doby nejstarší až do konce XVIII. století. Založil Zdeněk V. Tobolka, pokračovali František Horák ... [et al.]. V Praze: Národní knihovna České republiky, 1929-2010.
<http://db.knihopis.org/>

Údaje poznámek - příklady

▶ Poznámka resumé, pole 520

- ▶ podrobné informace o obsahu dokumentu ve formě
  - ▶ předmětu (indikátor 0)
  - ▶ recenze (indikátor 1)
  - ▶ anotace (indikátor 2)
  - ▶ abstraktu (indikátor 3)

5202 \$a Kopie mapy zemského měřiče Šimona Podolského z Podolí, která zachycuje hranice panství Zbiroha u vsi Trokavce na Rokycansku. Mapa byla pravděpodobně zhotovena jako podkladový materiál k hraničnímu sporu

▶ Poznámka o originálu, pole 534

- ▶ používá se u kopií, reprintů a faksimilií díla
- ▶ obsahuje podpole: \$p - úvodní fráze, \$a - hlavní záhlaví originálu, \$t - názvové údaje originálu, \$b - údaje o vydání originálu, \$c - nakladatelské údaje o vydání originálu, \$e - údaje fyzického popisu originálu, \$n – poznámka

534 \$p Originál : \$t COPIA ab antiquissima MAPPA REGNI BOHEMIÆ quae asservatur in Bibliotheca episcopali Litomeric. \$e 1 mapa ; 35,5 x 46 cm, na listu 41 x 53 cm

Údaje poznámek - příklady

▶ Poznámka k jazyku, pole 546

- ▶ vysvětlení použití jazyka v dokumentu, pokud to není jasné z popisu
- ▶ podpole \$a - text poznámky, podpole \$b – informace o typu jazyka nebo písma
  - 546 \$a Měřítko latinsky, některé místní názvy německy
  - 546 \$a Doprovodný text latinsky, nizozemsky a francouzsky
  - 546 \$a Místní názvy česky, názvy oblastí a titul latinsky

▶ Poznámka k vydavateli, pole 550

- ▶ údaje o dalších nakladatelích, poznámky o variantních nakladatelských údajích, distribuci, tisku a doplňkových datech; jestliže byly zjištěny odjinud než z předepsaného pramene popisu, uvádí se pramen v poznámce
- ▶ záznam tiskařského privilegia (vrchnostenská výsada snažící se omezit konkurenční patisk a nekontrolovanou distribuci knižního zboží)
- ▶ opíše se z díla bez uvozovek. V poli je uvozuje termín *Tiskařské privilegium*, za nímž následuje dvojtečka
  - 550 \$a Tiskařské privilegium: publiée par ordre du gouvernement
  - 550 \$a Tiskařské privilegium: Avec privilege de nos Seigneurs les Etats de Hollande & West-Frise
  - 550 \$a Tiskařské privilegium: Avec Privilege du Roy

Údaje poznámek - příklady

▶ Poznámka k historii vlastnictví, pole 56 I

- ▶ vyplní se v případě, že je dostupný údaj o bývalém majiteli dokumentu, popř. o způsobu jeho nabytí.
- ▶ popisují se provenienční znaky exempláře (razítka, přípisy) i s poznámkou o umístění v dokumentu, každá provenience se zapíše do dalšího výskytu pole
  - ▶ indikátor 0 - poznámka není určena ke zveřejnění,
  - ▶ indikátor 1 – poznámka k uveřejnění v katalogu.
  - ▶ podpole \$5 - pro kód instituce, která dokument vlastní

56 I I \$a Razítko: Státní sbírka mapová Republiky československé. \$5 CZ-PrUPM

56 I I \$a Razítko: Geographisches Institut der deutschen Karls-Universität Prag. \$5 CZ-PrUPM

▶ Poznámka k vazbě, pole 563

563 \$a Kožená vazba se zlaceným slepotiskem \$5 CZ-PrUPM

563 \$a Lepenkové desky, hřbet a rohy potaženy kůží \$5 CZ-PrUPM

▶ Poznámky o kontrolách a zásazích do stavu exempláře se uvádějí do pole 583, podpole \$a (např. restaurování, zápůjčka, vystavení)

▶ Poznámky o defektnosti exempláře se zapisují do pole 590

Faksimile a reprodukce

▶ Definice dle RDA

▶ Faksimile

- I. simuluje fyzickou podobu originálu včetně přesné reprodukce jeho obsahu.
- II. ilustrativní obsah sestávající z přesné kopie originálu, zpravidla ve stejné velikosti jako originál, zejména u knih, dokumentů, tiskovin a kreseb

▶ Reprodukce

- ▶ přesná kopie obsahu zdroje vytvořená mechanickými nebo elektronickými prostředky

▶ Popis názvu pro faksimile a reprodukce

- ▶ pokud se názvy vztahují k originálnímu provedení díla, zapíše se do názvových údajů; uvede se každý název vztahující se k originálnímu provedení,
- ▶ pokud se název liší od originálu, zapíše se tento jako hlavní název,
- ▶ pokud se název shoduje s originálem díla, popisuje se takto:
  - ▶ je-li originál v jazyce nebo písmu odlišném od faksimile nebo reprodukce, popíše se jako souběžný název,
  - ▶ nebo jako další názvové informace,
  - ▶ nebo jako název souvisejícího provedení,
- ▶ pokud se originální název objeví jinde ve zdroji, pak se zapíše jako název souvisejícího provedení.

245 10 \$a S. Beati Liebanensis Mappam mundi : \$b ad exemplar ecclesiae Sancti Severi, quod nunc Parisiis asservatur / \$c primum integram edidit Conradus Miller

500 \$a Faksimile

534 \$p Originál: \$a Beatus. \$t Mapamundi. \$c [Mezi 750 a 800?]. \$e 1 mapa ; 37 x 57 cm.